

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Сучасне світосприйняття»

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань:

07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

економічний

Мова навчання:

українська

Розробник:

**Нікіфоров Петро Опанасович, зав. кафедри
фінансів і кредиту, д.е.н., професор**

Профайл викладача:

<http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/nikiforov-petro-opanasovych>

Контактний тел.:

+380502902919

E-mail:

p.nikiforov@chnu.edu.ua

Консультації:

он-лайн консультації - згідно з графіком

очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Сучасне світосприйняття» належить до вибіркових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Призначення навчальної дисципліни полягає у поглибленні знань і посиленні можливостей виходу за межі вузького професіоналізму, щоб бачити сучасний світ в його цілісності, розуміти загальну логіку розвитку світу, усвідомлювати катастрофічні наслідки глобальної кризи та можливі шляхи виходу людства з неї.

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити знання здобувачів з питань побудови світогляду сучасної людини на основі міждисциплінарного, синтетичного підходу до історико-філософського аналізу розвитку людства, його взаємодій з Природою в рамках еволюційної самоорганізації системи, дії світоглядних універсалій цілісного розвитку світу, в якому живемо.

3. Перереквізити. Навчальна дисципліна «Сучасне світосприйняття» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти у третьому семестрі другого курсу навчання після прослуховування таких дисциплін як: «Економічна теорія», «Філософія», «Актуальні питання історії та культури України».

4. Результати навчання. Вивчення дисципліни «Сучасне світосприйняття» сприяє поглибленню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність здійснювати ефективні комунікації;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку;
- здатність мати цілісне, системне уявлення про сучасний світ, про загальну логіку його розвитку, тобто той широкий кругозір, що дозволяє бачити картину світу, виходячи за рамки вузького професіоналізму.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем,

фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових джерел;
- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;
- знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекційні	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна ф.н.	II	III	3	90	2	30	-	15	-	45	-	залік
Заочна ф.н.	II	III	3	90	2	6	-	2	-	82	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Самоорганізація складних систем у процесі еволюції. Людина та проблеми самоорганізації суспільства												
Тема 1. Висхідні постулати та «першопоняття» системи світорозуміння. Модель світу. Мета: розглянути висхідні положення побудови світогляду, розуміння «першопонять», інтерпретації реальності, найпростішу модель світу в науці та в уявленнях людей через аналіз поняття «система», принципів	11	4	2	-	-	5	11	1	-	-	-	10

її самоорганізації.												
Тема 2. Життя як самоорганізована система та «першопоняття» сучасного світорозуміння. Мета: розглянути життя, біосферу та еволюцію Універсуму, розвиток Всесвіту, Розуму та його носія – людини, проблеми самоорганізації у світі живого, відбір у ньому, його еволюцію та систему «зворотних зв'язків».	12	4	2	–	–	6	12	-	1	-	-	11
Тема 3. Розвиток людства як динамічної системи: формальна та історична логіка. Мета: розглянути появу людини та розвиток людства за логікою еволюції динамічних систем, антропогенез та перехід до суспільної еволюції, розвитку колективної пам'яті, формування біосоціальних законів, зародків моральності.	11	4	1	–	–	6	11	1	–	–	–	10
Тема 4. Суспільство як динамічна система, що саморозвивається. Філософія історії та розуміння логіки суспільного розвитку. Мета: розглянути суспільство як динамічну систему, що саморозвивається, розум, інформаційні зв'язки та еволюцію духовного світу	11	4	2	–	–	5	12	1	–	–	–	11

людини, логіку історичного процесу як розуміння тенденцій майбутнього, трактування філософії історії з позицій теорії самоорганізації динамічних систем.												
Разом за змістовим модулем 1	45	16	7	–	–	22	46	3	1	–	–	42
Змістовий модуль 2. Сучасне суспільство: перспективи та альтернативи розвитку												
Тема 5. Глобальні проблеми людства. Сучасна глобальна криза, її індикатори та очікування суспільства. Мета: розглянути сучасну стихію самоорганізації суспільства як складної нелінійної динамічної системи, кризові ситуації як руйнації умов коеволюції людини, суспільства, Природи, індикатори глобальних криз, нові канали еволюційного розвитку людства та необхідність моральних імперативів.	12	4	2	–	–	6	11	1				10
Тема 6. Логіка історії та сучасні тенденції суспільного розвитку. Мета: розглянути антропогенез, глобалізацію та розвиток тенденцій, які визначали історію людства останніх століть, перетворення через логіку історії глобального людства у єдину економічну та політичну систему як об'єктивний та	12	4	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10

природній стан самоорганізації суспільства, нові цивілізаційні та моральні принципи розвитку.												
<p>Тема 7. Вчення про ноосферу та пошук нового шляху розвитку людства.</p> <p>Мета: розглянути вчення В.І. Вернадського про ноосферу, розвиток уявлень про неї, процес ноосферогенези як коеволюції Природи і суспільства, екологічні імперативи, формування універсальї світосприйняття.</p>	10	3	2	–	–	5	11	–	1	–	–	10
<p>Тема 8. Раціональне суспільство та його механізми. Цифровізація, штучний інтелект та потенційні можливості планетарного громадянського суспільства.</p> <p>Мета: розглянути взаємозв'язок утопій, футурології та наукових знань, систему моральних ідеалів і законів розвитку суспільства, роль знань та інформаційних зв'язків, Інтернету, Мереж, показати прогностні тенденції в розвитку економіки і політики, механізми глобальної еволюції та можливості планетарного громадянського</p>	11	3	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10

суспільства.												
Разом за змістовим модулем 2	45	14	8	–	–	23	44	3	1	–	–	40
Усього годин	90	30	15			45	90	6	2			82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Сучасне світосприйняття» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1.	Тема: Висхідні постулати та «першопоняття» системи світорозуміння. Модель світу. Завдання: опрацювати питання світорозуміння та його витоків у міфах, традиціях, релігії, науці, взаємозв'язок філософії, освіченості та світоглядного розуміння життя, розуміння поняття «система», принципів механізму самоорганізації систем: змінність, спадковість, відбір.	5	10
2.	Тема: Життя як самоорганізована система та «першопоняття» сучасного світорозуміння. Завдання: опрацювати питання розвитку та еволюції життя, еволюції Землі, управління процесами життєдіяльності, спадковість та відбір у світі живого як динамічній системі, розуміння Природи та людства як єдиної системи «зворотніх зв'язків» Універсуму.	6	11
3.	Тема: Розвиток людства як динамічної системи: формальна та історична логіка. Завдання: опрацювати питання розвитку людини та людства за логікою еволюції динамічних систем, антропогенез та перехід до суспільної еволюції, колективної соціальної пам'яті, моральності.	6	10
4.	Тема: Суспільство як динамічна система, що саморозвивається. Завдання: опрацювати питання самоорганізації та саморозвитку суспільства як логіки сучасного еволюціонізму, логіку історичного процесу, розуміння тенденцій майбутнього та можливих альтернатив, логіку історії як «ядро» філософії історії, трактування цієї науки з позиції теорії самоорганізації динамічних систем.	5	11
5.	Тема: Глобальні проблеми людства. Сучасна глобальна криза, її індикатори та очікування суспільства. Завдання: опрацювати питання стихійної самоорганізації суспільства як складної нелінійної динамічної системи, проблему коеволуції людини, суспільства та Природи, локальні та глобальні кризи, їх індикатори, пошук нового каналу еволюційного розвитку, необхідність моральних імперативів.	6	10
6.	Тема: Логіка історії та сучасні тенденції суспільного розвитку. Завдання: опрацювати питання логіки історії, перетворення глобального людства в єдину економічну та політичну систему як об'єктивний процес самоорганізації суспільства, нові цивілізаційні та моральні принципи розвитку людства.	6	10

7.	Тема: Вчення про ноосферу та пошук нового шляху розвитку людства. Завдання: опрацювати питання ноосфери як етапу розвитку Універсуму і людини в центрі всіх перетворень, інформаційних взаємодій, знань, інтелекту, процесу ноосферогенези, питання екологічних імперативів та універсальї світосприйняття.	5	10
8.	Тема: Раціональне суспільство та його механізми. Цифровізація, штучний інтелект та потенційні можливості планетарного громадянського суспільства. Завдання: опрацювати питання розвитку суспільних ідей, суспільного договору, системи моральних ідеалів та законів розвитку суспільства, питання знань як колективної власності сучасних трансформацій в політиці та економіці, механізмів еволюції інформаційного суспільства, цифрового колективного інтелекту та можливостей планетарного громадянського суспільства.	6	10
Усього годин		45	82

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмові контрольні роботи;
- реферати, ессе;
- глосарій;
- презентація результатів виконаних завдань;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять – обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;

використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Сучасне світосприйняття» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить два теоретичних питання з дисципліни та визначення термінів глосарію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: два теоретичних питання (по 15 балів за кожне), 5 термінів глосарію – по 2 бали (сумарно 10 балів).

По 15 балів ставиться за повне розкриття теоретичних питань. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за повні та правильні відповіді по визначенню термінів глосарію.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та визначення термінів відбувається його усна відповідь викладачеві. У процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	8	7	8	7	8	7	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

7. Рекомендована література – основна:

1. Базилевич В.Д. Ільїн В.В. Метафізика економіки: монографія. К.: Знання, 2014. 718 с.
2. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. К.: Знання, 2009. 864 с.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. К.: Знання, 2003.

4. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар. Пер. з англ. Іщенко А.І. К.: ВД КМ Академія, 2003. 252 с.
5. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. В 2-х томах. К.: Основи, 1995.

8. Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти органів державного управління України та міжнародних фінансових організацій

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua>
2. Державна служба фінансового моніторингу України - <http://www.sdfm.gov.ua>
3. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
7. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
8. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
9. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
10. Міжнародний валютний фонд – <http://www.imf.org/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

11. База українського законодавства в Інтернет – <http://www.lawukraine.com>
12. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua>
13. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – <http://www.uceps.org>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

14. Електронна бібліотека – <http://www.lib.com.ua>
15. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
16. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>